

Ліки зцілюють тіло, а книга - душу

БІБЛІОТЕРАПЕВТ

№ 8/9 (107/108) 2023

Видається з 1 жовтня 2014 року

Сайт Наукової бібліотеки libr.knmu.edu.ua

Архів «Бібліотерапевта» <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/6941>

ЗМІСТ

ДО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ДНЯ БІБЛІОТЕК

2023... Друга воєнна осінь

І. Киричок.....С. 4-5

НЕДУГИ ВЕЛИКИХ

Життя та трагедія Роберта Оппенгеймера

В. Віскова, Л. Скрипченко.....С. 7-10

ДУША ПОРАНЕНА ВІЙНОЮ

Місто-герой Харків

Г. Сирова.....С. 12

ФОТОПОГЛЯД

До Дня рідного міста

В. Віскова.....С. 14

АРТ-ГАЛЕРЕЯ

Спогади

О. Елхаж (Огнєва).....С. 16

ХРОНІКА ПОДІЙ

В перший день навчання —
до університетської бібліотеки
Сепень-вересень 2023 у світлі подій

І. Фурса.....С. 18

Від редколегії.....С. 19

ДО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ДНЯ БІБЛІОТЕК

<https://fans.pibig.info/36120-biblioteka-choi.html>

2023... ДРУГА ВОЄННА ОСІНЬ

Вдруге наше професійне свято — Всеукраїнський день бібліотек проходить в умовах воєнного стану в країні. За час війни ми змінили свої пріоритети, переосмислили цінності, навчилися жити і працювати під обстрілами з боку російського агресора, підтримувати й надихати одне одного. У розмовах з колегами ми часто відзначаємо, що наша робота як ніколи стала для кожного з нас тим самим стрижнем, що надає сили триматися у найстрашніші,

Інфотиждень першокурсника (1 та 11 вересня)

Робота з користувачами

Благодійний проект «Світ у дитячих долоньках»

найважчі часи, чудодійним засобом, що відволікає від сумних думок і не дозволяє впасти у розпач та депресію, а ще більше мотивує активізувати свою роботу, бути гнучкими й стійкими до непередбачуваних ситуацій, наполегливими й цілеспрямованими у своїх діях.

Як Наукова бібліотека ХНМУ відзначила професійне свято? Безумовно, активною роботою з користувачами і фондом, наданням бібліотечного простору для

проведення тренінгів, ознайомчих екскурсій. А також проводили наради, брали участь в Інфотижні першокурсника, спільно зі студентами продовжували реалізовувати благодійний проєкт «Світ у дитячих долоньках» тощо.

Так, 18-22 вересня на базі нашої бібліотеки фахівці кафедри епідеміології та Університетської клініки ХНМУ за підтримки Всесвітньої гуманітарної організації «Міжнародний медичний корпус» провели серію тренінгів з інфек-

ційного контролю для медпрацівників первинної та вторинної ланки надання медичної допомоги Харківської та Сумської областей. 29 вересня для кураторів першокурсників — студентів старших курсів провели екскурсію бібліотекою, обговорили формат взаємодії, проведення культурно-просвітницьких заходів, добродічинних акцій, запланували на жовтень зустрічі з першокурсниками. Тож, робота триває!

У воєнний час ми стикаємось з численними викликами, проте незважаючи на складні обставини, колектив бібліотеки продовжує забезпечувати інформаційний супровід освітнього процесу та наукових досліджень, організовує доступ до необхідних ресурсів, проводить консультації та надає належну підтримку користувачам.

Нарада дирекції і керівників відділів НБ ХНМУ (6 вересня)

Робота з фондом навчальної літератури

Тренінг для медпрацівників (18-22 вересня)

Самостійна робота студентів в коворкінгу

Екскурсія для кураторів першокурсників (29 вересня)

НЕДУГИ ВЕЛИКИХ

<https://tinyurl.com/ye9nme8m>

ЖИТТЯ ТА ТРАГЕДІЯ РОБЕРТА ОППЕНГЕЙМЕРА

Влітку цього року в кінотеатрах України та світу вийшов біографічний фільм режисера Крістофера Нолана «Оппенгеймер» про життя видатного американського фізика-теоретика та винахідника атомної зброї. Але, незважаючи на свій винахід, вчений мав чітку антивоєнну позицію, засуджуючи використання такої зброї, що неоднозначно позначилось на його долі як науковця.

Роберт Джуліус Оппенгеймер народився в Нью-Йорку 22 квітня 1904 р. в сім'ї єврейських емігрантів з Німеччини. Батько, Джуліус, торгував тканинами, а мати, Елла Фрідман, заробляла художнім мистецтвом та викладанням. Роберт мав молодшого брата Френка, який в подальшому теж став фізиком. Слід відмітити, що в сім'ї майбутнього вченого розумова праця була в абсолютному пріоритеті. Заможна родина майбутнього вченого мешкала в престижному районі Нью-Йорка, в сімейній колекції зберігались картини Пікассо та Ван Гога.

Оппенгеймер якийсь час навчався у підготовчій школі, а згодом, у 1911 р., вступив до школи «Ethical Culture Fieldston School». Майбутній фізик здобув блискучу освіту, цікавився мовами, ще в ранньому віці вивчив французьку, німецьку, давньогрецьку та латину, а пізніше — голландську та санскрит. Не дивно, що Роберт ріс претензійною дитиною і порозумітися з однолітками не міг. «Фізика потрібна мені більше, ніж друзі», — потім казав він [1, 2]. Після дострокового закінчення школи у 1921 р. юнак вступив до Гарвардського Університету, але так і не почав навчання. Він захворів на дизентерію під час по-

Роберт Джуліус Оппенгеймер (1904-1967)

дорожі Європою і, повернувшись до Нью-Йорка, опинився прикутий до ліжка. Через проблеми зі здоров'ям 17-річний Роберт провів рік вдома, рідко покидаючи його. Він не спілкувався ні з ким, окрім брата, і саме в цей час у Роберта почали з'являтися дратівливість, неврівноваженість та депресивність.

Наступного року, у 18-річному віці Роберт вступає до Гарвардського коледжу. Оппенгеймер компенсував свій «пізній старт», проходячи по 6 курсів за семестр. На 1-му курсі йому дозволили проходити магістерську програму з фізики на основі незалежного вивчення; це означало, що він звільнявся від слухання основних предметів і міг братись одразу за курси підвищеної складності. Після курсу термодинаміки, який читав Персі Бріджмен (американський фізик, Нобелівський лауреат), Роберт серйозно захопився експериментальною фізикою.

Р. Оппенгеймер закінчив університет з відзнакою через

3 роки (у 1924), тобто отримав диплом на рік раніше через високу успішність у навчанні. У тому ж році він прийнятий до Коледжу Христа в Кембриджському університеті, де мав пройти базовий лабораторний курс. Роберт зовсім не був задоволений працею в лабораторії та скаржився у листах до свого друга Френсиса Фергюссона: «У мене все не дуже добре. Праця в лабораторії — це просто жахливо нудно, і я настільки погано з нею справляюсь, що, як мені здається, вже нічому не зможу тут навчитись. Я лише чув про свого куратора, але ще жодного разу його не бачив. А лекції просто мерзенні» [2].

Невдача за невдачею та труднощі змушували Роберта все глибше занурюватись у серйозну депресію, яка почалась під час навчання в Кембриджі. В особистих листах він навіть згадує думки про самогубство в цей період.

У 1926 р. Роберт Оппенгеймер пішов з Кембриджу, щоб навчатись в одному з провідних у світі центрів теоретичної фізики —

Геттінгенському університеті. На навчання його запросив Макс Борн — професор теоретичної фізики Геттінгена, який ознайомився з дослідженнями молодого вченого. Роберт захистив дисертацію на ступінь доктора філософії у віці 23 років під науковим керівництвом М. Борна (1927). Саме вчитель зробив найбільш значний внесок у професійне зростання та покращення психічного стану Оппенгеймера в ті роки. Це стало дуже важливим поштовхом для Роберта виринути з безодні депресії, в якій він опинився: «Я відчув велике полегшення [позбувшись] потреби повертатись до лабораторії. Я не був хорошим, я нікому не зробив нічого хорошего, і я взагалі не отримував від цього насолоди; і ось у мене з'явилася можливість спробувати [стати фізиком-теоретиком]» [2].

За час перебування в Геттінгені Р. Оппенгеймер опублікував більше десятка наукових статей, у тому числі багато важливих робіт з квантової механіки. У співавторстві з Максом Борном опубліковано знамениту статтю «Про квантовий рух молекул», що містить так зване наближення Борна-Оппенгеймера. Навчання насправді давалось Роберту легко. Завдяки хваткому розуму він блискавично вникав у тему, але так само швидко втрачав до неї інтерес. Проте викладач із Оппенгеймера вийшов чудовий. Студенти Каліфорнійського університету та Каліфорнійського технологічного інституту, де він працював до 1936 р., обожнювали вченого, не пропускали жодної його лекції. У 1936 р. Університет Берклі запропонував науковцю посаду професора. Натомість його попросили припинити викладання у Каліфорнійському технологічному університеті.

У серпні 1939 р. Роберт зустрів Кетрін «Кітті» Харрісон — студентку біологічного факультету Університету Берклі. 1 листопада 1940 р. Кетрін і Роберт одружились. Дружина підтримувала Р. Оппенгеймера все життя [1].

Роберт та Кетрін Оппенгеймер

У жовтні 1941 р., напередодні вступу США у Другу світову війну, президент Франклін Рузвельт схвалив прискорену програму створення атомної бомби. У травні 1942 р. голова Національного комітету оборонних досліджень, один із гарвардських вчителів Оппенгеймера, запропонував йому очолити в Берклі групу, яка б зайнялась розрахунками в задачі про швидкі нейтрони. У червні 1942 р. армія США заснувала «Мангеттенський інженерний округ» (відомий згодом як «Мангеттенський проект». Генерал Л. Гровс призначив Р. Оппенгеймера головою «Лос-Аламоської національної лабораторії» секретної зброї. Там вчений зібрав групу визначних фізиків того часу. Один із учасників «Мангеттенського проекту» описував роботу науковця: «Він не керував з «головного офісу». Він розумово і навіть фізично був присутній на кожному вирішальному кроці. Він був присутній у лабораторії чи семінарській аудиторії, коли досліджувався новий ефект чи пропонувалася нова ідея» [3, 4].

Перед окремою групою було поставлено завдання розробити бомбу простої конструкції; проект цієї бомби завершений у лютому 1945 р. — їй дали назву «Малюк» (Little Boy). Результатом роботи вчених у Лос-Аламосі став перший штучний ядерний вибух

16 липня 1945 р. на місці, яке Оппенгеймер у середині 1944 р. назвав «Трініті» (Trinity). За спогадами генерала, який перебував на полігоні в контрольному бункері разом з вченим-фізиком: «Доктор Оппенгеймер, на якому лежав дуже великий тягар, у міру того, як спливали секунди, ставав все напруженішим. Він важко дишав. Щоб встояти на ногах, тримався за поручень. Кілька останніх секунд він дивився прямо вперед, а коли коментатор крикнув: «Зараз!» — і пішов колосальний спалах світла, одразу після якого почувся глухий гуркіт вибуху, його обличчя розслабилось і прийняло вираз глибокого спокою» [2].

«Мангеттенський проект» став одним із наймасштабніших в історії США. Він об'єднав близько 6 000 вчених, 20 з яких згодом стали нобелівськими лауреатами. Цікаво, що Роберт Оппенгеймер взяв участь у цьому знаменитому проекті лише тому, що хотів розробити зброю настільки потужну, щоб наслідки її застосування злякали людство і зробили розв'язування війн взагалі неможливим. Після випробувань в Лос-Аламосі вчений неодноразово наголошував про ризики та небезпечність розробленої зброї. Також він висловив свої побоювання уряду США, але до нього не дослухались.

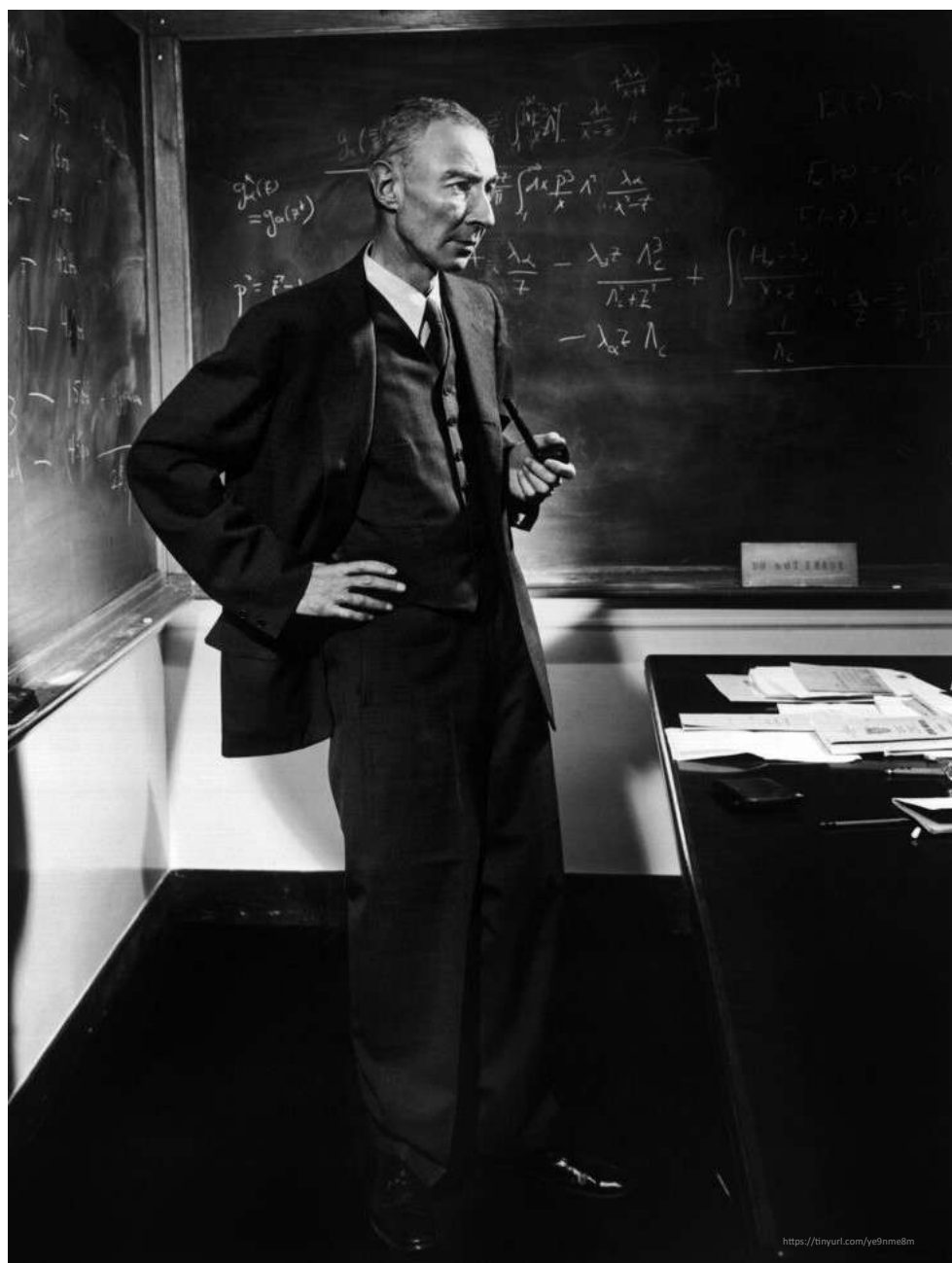
У листопаді 1945 р. Роберт Опенгеймер залишив лабораторію в Лос-Аламосі і почав керувати Комісією з атомної енергії США (Atomic Energy Commission) та, використовуючи свій вплив, виступав за підтримку міжнародного контролю над ядерною енергією з метою запобігання розповсюдженню атомної зброї. Також науковець очолив Інститут перспективних досліджень у Принстоні. Незабаром Гаррі Трумен запропонував Роберту створити для країни нову бомбу — водневу. Однак Опенгеймер різко відмовився. Більш того, почав активно виступати проти будь-якого використання атома у військових цілях. Його позицію підтримав видатний фізик Альберт Ейнштейн.

Через 2 місяці після атомних бомбардувань Хіросіми та Нага-

сакі на зустрічі з президентом США Гаррі Труменом Р. Опенгеймер сказав, що боїться розв'язання ядерної війни і що його руки заплямовані кров'ю невинних людей. Висловлення вченого ставали все більш критичними і його відносини з державою почали активно погіршуватись після закінчення Другої світової війни. Антивоєнна позиція Р. Опенгеймера викликала незадоволення влади США і йому пред'явлено звинувачення в антиамериканській діяльності. До справи було залучено ФБР. Після широко відомого політизованого слухання у 1954 р. професора позбавлено допуску до національної секретної інформації стосовно атомної зброї та обмежено його діяльність як науковця-фізика і радника у галузі ядерної енергії [1, 4].

Ці слухання спровокували у Р. Опенгеймера нервовий зрив, якого він так боявся. Під впливом дружини Роберт вимушений був звернутись до психіатра. Він знову опинився в депресії та обмежився життям у містечку Принстон, штат Нью-Джерсі. Позбавлений політичного впливу, вчений продовжував читати лекції, писати та працювати в галузі фізики. Він відвідав Європу та Японію, виступаючи з лекціями на теми історії науки, ролі науки в суспільстві. У 1957 р. Франція надала науковцю звання офіцера Ордону Почесного легіону, а у 1962 р. його обрано Іноземним членом Лондонського королівського товариства (Foreign Member of the Royal Society). У 1963 р. на вимогу численних друзів Опенгеймера президент США Джон Кеннеді нагородив його премією Енріко Фермі (за визначні досягнення в галузі науки і техніки) на знак політичної реабілітації. Професор був членом Національної академії наук США (з 1941). Видатний фізик висувався на Нобелівську премію 3 рази (1945, 1951, 1967), проте так і не був нагороджений [4].

Незважаючи на плідну наукову працю, успішну викладацьку діяльність і згодом всебічне визнання, Роберт Опенгеймер весь час страждав від депресії, відчуття самотності та нервозності. Багато друзів описували його як високу і худу людину, завзятого курця, меланхоліка, схильного до саморуйнівної поведінки. У деякі періоди життя здоров'я вченого викликало серйозне занепокоєння у колег і знайомих. Однокурсник по Гарварду так казав про Роберта: «З ним не було комфортно знаходитись поруч, оскільки він створював враження, ніби постійно дуже серйозно замислюється над абсолютно всіма речами <...> він проводив вечори замкнений у своїй кімнаті, намагаючись зробити щось із константою Планка або щось подібне». Інший товариш згадував: «Йому було дуже складно соціально адаптуватися і, я думаю, що він

часто відчував себе дуже нещасним ... Я припускаю, що він був самотнім і відчував, що не вписується в оточення» [2].

У біографії Р. Опенгеймера є 2 відомих випадки з періоду навчання, які демонструють його неадекватну поведінку та соціальну ізоляцію. В Кембріджі він намагався отруїти керівника лабораторного курсу Патріка Блекетта, з яким склались неприємні стосунки. Роберт залишив на столі викладача яблуко, отруєне лабораторними хімікатами. На щастя, Патрік не з'їв фрукт. Справу зам'яли завдяки зв'язкам батька Опенгеймера, але керівництво коледжу призначило Роберту випробувальний термін і примусило поїхати до Лондона для проходження лікування у психіатра. Другий інцидент, який свідчить про емоційно нестабільний психічний стан майбутнього вченого, трапився під час різдвяних свят напередодні 1927 р., коли Роберт їздив до Парижа з другом Френсісом Фергюссоном. Під час їх розмови про особисті та професійні справи чимось розлючений Роберт підскочив до товариша та схопив за горло, намагаючись задушити. Френсіс відштовхнув його і нещастя не трапилось. Роберт почав відвідувати університетського психіатра в Кембріджі, бо боявся повноцінного нервового зриву, що могло б закінчити його кар'єру [3].

Хтось одного разу сказав про Опенгеймера, що жоден чоловік ніколи не фотографувався з цигаркою частіше за нього. Роберт з юнацького віку був завзятим курцем. З роками ця згубна звичка посилювалась, він дуже мало їв,

але кутив надто багато. Тому для людей, які його знали, не було здивуванням, що у 1965 р. у Опенгеймера діагностували рак гортані. Однак навіть після цього він не покинув паління. У 1966 р. професору зробили операцію, яка не покращила, а навіть погіршила стан. Наприкінці цього ж року його лікували радіо- та хіміотерапією, але знов лікування не дало позитивного ефекту. До початку 1967 р. вчений вже був повністю прикутий до ліжка. «Я вбив себе сам, і рак тут ні до чого, — незадовго до смерті написав фізик. — І сталося це давно» [2]. 15 лютого 1967 р. Р. Опенгеймер впав у кому і 18 лютого помер у своєму будинку в Принстоні (Нью-Джерсі) у віці 62 років. Його кремували, а дружина Кітті розвіяла прах над Карибським морем на острові Сент-Джон, де у родини був маєток [1].

Трагедія Роберта Дж. Опенгеймера полягає в тому, що він був фанатично відданий своїй роботі і хотів бути визнаним. Талант і знання, надмірне честолюбство та бажання принести користь своїй країні дозволили науковцю досягти мети — видатний фізик зробив атомну зброю реальністю. Він переміг у гончі серед найвизначніших розумів за найстрашніше відкриття 20 століття! Військовий керівник вченого по «Мангеттенському проекту» генерал Леслі Гровс зазначав: «Я переконався в тому, що він не тільки відданий справі, а й не дозволить нічому перешкодити успішному виконанню завдання та забезпечити йому місце в історії науки» [2].

Але ця перемога не зробила Р. Опенгеймера щасливим. Він відчував провину та відповідальність за те, як був використаний його винахід, та, маючи деякий час значний політичний вплив, зайняв жорстку антивоєнну позицію. Науковець назвав ядерну зброю інструментом «агресії та терору», а збройну промисловість — «диявольською витівкою». «Тепер я став Смертю, руйнівником світів», — якось сказав він [2]. Наслідком стали принизливі звинувачення у шпигунстві та антиамериканській діяльності. Подальша наукова кар'єра фізика була зруйнована, що спричинило нервові розлади та посилило його депресивний стан. Продовж останніх 20 років життя Р. Опенгеймера (1945-1967) вийшло друком лише 5 його наукових публікацій. Професор помер через 13 років після процесу проти нього, так і не реалізувавши весь свій науковий потенціал.

Про видатного фізика знято низку художніх та документальних фільмів, написано велику кількість книг. Він залишив свій слід у всесвітній історії, як і хотів. А вихід фільму у 2023 р. спричинив нову хвилю зацікавлення біографією, науковими досягненнями та поглядами Роберта Дж. Опенгеймера — вченого зі світовим ім'ям.

Список використаних джерел:

1. Rhodes R. Dark sun the making of the hydrogen bomb [Electronic resource] / R. Rhodes. – New York: Simon & Schuster, 1995. – 731 p. – Mode of access: <https://tinyurl.com/2xb69xnz>
2. Smith A. Robert Oppenheimer. Letters and recollections [Electronic resource] / A. Smith. – Harvard University Press, 1980. – 380 p. – Mode of access: <https://tinyurl.com/2p9cjsph>
3. Robert Jay Lifton. Oppenheimer's tragedy – and ours / Robert J. Lifton // Bulletin of the Atomic Scientists. – 2023. – Vol. 79, № 4. – pp. 216-220. – Mode of access: <https://tinyurl.com/yw96zxd4>
4. Sam Kean. The Real Tragedy of Robert Oppenheimer [Electronic resource] / Sem Kean // Philadelphia Science History Institute, Museum and Library. – Mode of access: <https://tinyurl.com/3bn83t4d>

ДУША ПОРАНЕНА ВІЙНОЮ

АВТОР ФОТО: ІРИНА КИРИЧОК

МІСТО-ГЕРОЙ ХАРКІВ

Перше березня — шоста доба...
Бомби летять на Харків,
Так починалась весна
В місті студентів і парків.

Майдан Свободи бомбив
Ворог — погань, мерзота,
По наших домівкам бив:
Негідь, нечисть, сволота!

Удар по міській лікарні —
Є постраждалі люди,
Затримані диверсанти,
Вибухи, горе повсюди...

А вчора десятки загиблих,
Сотні поранених, діти...
«Градами» нас бомбили,
А людям хотілося жити!

На другий день війни загинув донор,
Який прийшов до центру служби крові,
І на початку березня обстрілян був собор
Успенський — місце зцілення від болі.

Метро бомбосховищем стало,
Зруйновано газогін...
Тиждень тому ялинка сіяла —
А зараз лунає там гімн...

Гімн гордих людей і вільних
Співають в метро, в підвалах!
Від орків — вбивець божевільних
Жінки біжать по вокзалах.

Евакуаційний потяг —
Мами, собаки, діти,
Папуги, валізи, одяг,
Місце зайняти, сидіти.

Їхали люди на Захід,
Хтось залишався дома...
Такий кровожадний сусід
Що далі — було не відомо.

Той бій на Шевченка у школи,
Де діти німецьку вивчали.
Там танки, гранатомети...
Наші русню постріляли.

Бригада дев'яносто друга,
Кракен, Фрайкор, тероборона,
В повітрі була напруга —
Вогню багряного зона.

Цей бій — ганьба російської еліти,
І більше в Харкові не буде росіян!
Це місто — праці і освіти,
Нікому я тебе, мій Харків, не віддам!

Залізобетонне місто!
І ми такі ж, твої діти.
Одягнеш святкове намисто
І будуть у парках квіти.

ФОТОПОГЛЯД

АВТОР ФОТО: ВІРА ВІСКОВА

ВІРА ВІСКОВА

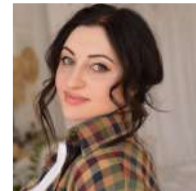

ДО ДНЯ РІДНОГО МІСТА

З чим кожного з нас асоціюється Харків?.. Можливо, для когось — це Держпром або Університет, Сумська чи Салтівка... або ринок Барабашово, чи навіть кафе «ЛяТюШо»:)) Проте для мене Харків означає набагато більше, ніж ті назви, що є на слуху. Набагато більше, ніж прифронтове місто на кордоні. Це серце, що б'ється, легені, що дихають... Це місто зі своєю душою, не схоже на жодне з інших. Місто, в яке ти повертаєшся й радієш, що ти тут! А ще моє місто — це люди! Добрі, сміливі та сильні! Найкращий дім! І я щаслива бути його частиною!

Елхаж Олена Валентинівна — канд. мед. наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №3 та ендокринології Харківського національного медичного університету

СПОГАДИ

«Ці роботи були написані і подаровані трьом моїм подругам, одногрупницям, з якими мене звела доля в рідному ХНМУ.

Після завершення навчання всі вони поїхали в інші міста, але наша дружба триває вже більше ніж 20 років. А Харків і наша Alma Mater назавжди залишилися в серці кожної.

В цих картинах — особливі місця, спогади, таємні підказки, портали, що відкривають двері в студентські часи.

Мабуть для кожного харків'янина і харків'янки, так само як і для мене, Харків — це любов і гордість. Саме в ці нелегкі часи для нашої країни і нашого міста захотілося поділитися цією серією картин».

«Літні ночі», 2019 рік.
Олія. Полотно 50×40

«Місто, що завжди на тебе чекає», 2019 рік.
Олія. Полотно 60×40

«Рідні повороти», 2020 рік.
Олія. Полотно 60×40

ХРОНІКА ПОДІЙ

Школа лідерства для аспірантів

...наука». Це дослідницька асоціація, яка об'єднує експертів у різних сферах, які зацікавлені у наданні ефективних, гнучких, інноваційних та економічно вигідних послуг у науковому, приватному та державному секторах.

Активну участь в організації Школи взяла й директорка Наукової бібліотеки ХНМУ Ірина Киричак. Спікерами Школи лідерства для аспірантів виступали фахівці з різних країн (Україна, Франція, Великобританія), у тому числі й співробітниця Наукової бібліотеки: заступниця директорки з IT-інформаційно-бібліографічного відділу Світлана Кравченко та заступниця сектору інформаційно-аналітичної роботи Ольга Курч. Участь в Школі лідерства стала для аспірантів гарною нагодою

В ПЕРШИЙ ДЕНЬ НАВЧАННЯ — ДО УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ

Цьогорічна вступна кампанія та видача літератури у бібліотеці відбулись у більш сприятливих умовах ніж минулого року. Попри продовження військового стану в Україні у 2023 році до лав першокурсників Харківського національного медичного університету (ХНМУ) було зараховано 735 вступників, що на 21,7% більше, ніж минулого 2022 року. На сьогоднішній день Наукова бібліотека працює в змішаному форматі (на місцях та дистанційно), забезпечуючи виконання всіх напрямів своєї діяльності, зокрема: обслуговування користувачів, робота з фондом, інформаційна підтримка освітнього та наукового процесів університету. У співпраці з деканатами факультетів колектив бібліотеки розпочав підготовку до нового навчального року та книговидачі. У серпні-вересні 2023 року для першокурсників підготовлено 250 комплектів літератури для тих, хто перебуває на території Харківської області і приїхав їх отримати безпосередньо до бібліотеки. Також для пер-

шокурсників були підготовлені читацькі формуляри, виготовлені читацькі квитки «Єдина картка читача». У вересні обслуговано 220 першокурсників.

Продовжуємо працювати зі студентами 2-6 курсів щодо заборгованості літератури. На жаль, певна частина студентів мають на руках літературу за попередні курси і не повернули її через військову обстановку в Україні, зокрема в Харкові. Проте користувачі мають можливість повертати книжки не тільки особисто, а й через од-

ногруппників, знайомих або родичів, а також відправляти їх поштою. Отже, за період масової видачі літератури до бібліотеки повернули понад 2,5 тисячі підручників та посібників, деякі були надіслані поштою.

Загалом за серпень-вересень 2023 року Науковою бібліотекою ХНМУ обслуговано понад 2,2 тисячі користувачів і видано їм 5 тисяч примірників книг.

З метою інформаційної підтримки дистанційного навчання співробітники університетської бібліотеки пропонують користуватися електронними ресурсами, серед яких Репозитарій ХНМУ, фахово-орієнтований е-контент в Системі дистанційного навчання ХНМУ (на платформі Moodle), сайт Наукової бібліотеки, тощо. Наразі Наукова бібліотека продовжує свою роботу у змішаному форматі та робить все можливе для надання інформаційної підтримки освітнього і наукового процесів університету, орієнтуючись, в першу чергу, на цифрові ресурси та віртуальні сервіси.

СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ 2023 У СВІТЛІ ПОДІЙ

24 серпня до Харківського національного медичного університету завітала делегація «Global Response Medicine» (Сполучені Штати Америки). В межах візиту вони відвідали і Наукову бібліотеку університету. Директорка Ірина Киричок провела ознайомчу екскурсію, розповіла про можливості бібліотеки та особливості роботи під час воєнного стану.

28 серпня відбулись збори колективу. Тема для обговорення — штучний інтелект (ШІ), його плюси та мінуси, а також можливості використання ШІ у бібліотечній практиці. Наші колежанки Оксана Русанова і Тетяна Павленко підготували матеріал для ознайомлення та дискусії.

Пані Оксана розповіла про участь у майстер-класі «AI+Art: нові горизонти у творчості бібліотекаря» (автор А. Дьякова), презентувала дві платформи для генерації зображень. Разом зі ШІ малювали пшеничне поле з маками та

волошками, а також створювали надписи — уквітчана соняшниками «Україна» та наповнена книжками «Library».

Пані Тетяна розповіла про ChatGPT, особливості спілкування зі ШІ, поділилась результатами свого спілкування щодо його використання в освітньо-науковому процесі, бібліотечній практиці та ін.

6 вересня відбулась нарада дирекції та керівників відділів Наукової бібліотеки ХНМУ. Говорили про нагальне: результати перших днів масової видачі навчальної літератури, яка збільшилась в разі у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, проблеми обслуговування під час воєнного стану, проведення майбутніх заходів для лікарів, стан підготовки до чергової атестації працівників бібліотеки, організаційні моменти проведення науково-практичної конференції у жовтні та ін.

Нарада дирекції

1 та 11 вересня відбувся комплексний захід «Інфотижень для першокурсника». Директорка бібліотеки Ірина Киричок долучилась до цього заходу, проведеного для першокурсників I-IV медичних, стоматологічного факультетів та для майбутніх магістрів зі спеціальностей «Технології медичної діагностики та лікування», «Фізична теорія, ерготерапія» та «Громадське здоров'я».

Для студентів кожного факультету було проведено ознайомчу лекцію про систему академічної доброчесності в ХНМУ, правила дотримання чесних академічних практик, види їх порушень та міри відповідальності, директорка розповіла про необхідність проходження онлайн-курсу «Академічна доброчесність», серед авторів якого — співробітники Наукової бібліотеки ХНМУ, строки та умови його проходження.

Також пані Ірина провела віртуальне знайомство з нашою бібліотекою, її ресурсами на допомогу навчанню, науковим дослідженням та інтелектуальному дозвіллю. На завершення вона запевнила першокурсників, що університетська бібліотека — надійний помічник студента протягом всього періоду навчання в університеті на додипломному і післядипломному етапах!

Ознайомча екскурсія для «Global Response Medicine» (США).

Збори колективу

Контакти:

м. Харків,
пр. Науки, 4
моб. (097)9937709
e-mail: km.kustova@knmu.edu.ua

Редакційна колегія:

Киричок І.В. (головний редактор)
Русанова О.А. (відповідальний редактор)
Кустова К.М. (верстка)

